

El dietari transferible de Raimon

written by Santiago Vilanova | 20 de novembre de 2023

He llegit el dietari que ha publicat Raimon, sis anys després del seu adéu als escenaris, que aborda del 25 de desembre del 1981 al 31 de desembre de 1983 amb el títol *Personal i transferible* (Empúries). És la continuació de *Les hores guanyades* (Edicions 62) que va escriure el 1981. Ho he fet motivat per l'admiració que tinc per la seva carrera artística però també animat per la curiositat de bussejar en la seva geografia vital: lectures (Sartre, De Beauvoir, Camus, Gide...); actuacions i viatges (París, Roma, Nova York...); amics entranyables (Vázquez Montalbán, Vicent, Fuster, Alfaro, Ribó...); pintors i escultors (Miró, Tàpies, Viladecans, Guinovart, Moore...); relació amb la seva parella Annalisa Corti ("que porta tota l'organització en el meu ofici de cantant") i anècdotes juvenils (per aprendre anglès l'any 1961 va treballar en la construcció de l'autopista London-Bristol: "Del que em donaven per fer de peó en vivia").

Amb Raimon som veïns del Raval. Ell viu a la plaça del Bonsuccés i jo al carrer del Doctor Dou. Uns dies abans de la sortida del seu llibre ens van saludar en el carrer del Pintor Fortuny i li vaig augurar un allau d'entrevistes. La pregunta més insistent que li han fet els periodistes ha estat el perquè va rebutjar la Creu de Sant Jordi. En el dietari ho deixa definitivament clar: "No volia cap condecoració perquè em semblava que aquesta podria dur a pensar que jo ja he fet el que havia de fer i que així se'm reconeixia i se m'enviava a un "Museu de la resistència antifranquista". L'altre raó, ens explica, va ser pel desinterès demostrat per la Generalitat pels problemes que tenen els que es dediquen a cantar en català.

El dietari està escrit amb un llenguatge precís i planer,

influenciat per les lectures de Josep Pla, especialment en les descripcions del temps i dels paisatges preferits de Xàbia, Dènia, Gandia, Alcúdia i Xàtiva. Salvador Espriu li va dir que aquesta influència era "molt notable". Quan retrata la degradació de l'entorn natural ens descobreix la seva sensibilitat ambientalista. "El paisatge és d'una gran bellesa, però comencen a destrossar-lo amb urbanitzacions mal fetes i només especuladores", referint-se a Dènia; "Amb Annalisa consumirem la nostra ració de naturalesa, que cada vegada és més escassa, des de la gran ciutat, creada per fer desaparèixer la naturalesa de l'horitzó dels humans"; "Barcelona es torna fumada. L'aire és brut. Tot és entelat..."; o sobre del paisatge de Peníscola: " Només algunes bestieses, producte de l'especulació del terreny, en forma de gratacels raquítics et recordaven com s'ha fet malbé la petita bellesa que la naturalesa i els homes havien aconseguit".

Referint-se a la política, confessa: "...tal i com ve als diaris i en les converses amb la gent, em cansa, m'avorreix". Raimon, que havia estat proper al PSUC, escriu sobre els Die Grünen: "L'entrada al Parlament dels ecologistes sembla el mateix tipus de fenomen que l'entrada dels radicals a Itàlia. Els hi desitjo més sort (...). Possiblement més de la meitat dels vots obtinguts pels verds haurien estat socialdemòcrates a les eleccions anteriors". Efectivament, Petra Kelly, líder dels verds alemanys durant els anys 80, era una desencisada del SPD.

El 9 de juny de 1983 explica els orígens dels versos de "Al meu país la pluja". Vaig fer una bona opció escollint-los per encapçalar el capítol dedicat a la sequera en l'assaig *L'emergència climàtica a Catalunya. Revolució o col·lapse*. Si escoltem *Som, Veles e vents, Si miraves d'aigua* i *He mirat aquesta terra* hi veurem una dimensió holística en l'obra raimoniana.

Un altre tema que es destaca del dietari és l'autoexigència i sinceritat del cantautor: "En un principi escriure en català

ha estat sempre per a mi una font de dubtes, la consciència de no escriure bé la meua llengua m'ha paralytat"; "Jo hauré pecat d'excés en el moment de fer cançons i cantar-les"; "Vaig fent el meu ofici amb tota la coherència i responsabilitat de què soc capaç"; "Tan insegur i dubtós que em trobo i m'he trobat sempre en aquest món de la música".

Quan parla de la premsa analitza, amb encert, el caràcter polític de cadascun dels diaris. Sobre el *Diario de Barcelona* diu "actualment inexistent" (en realitat ja estàvem preparant el rel·lançament autogestionari del *Brusi*). El 9 de febrer de 1983 m'esmenta junt amb la periodista Carme Alcalde quan ens vam reunir per oferir-li una col·laboració setmanal. "Els d'*El Periódico* (Santiago Ramentol, Gabriel Jaraba) volen fer un suplement cultural i em demanen també col·laborar-hi setmanalment. Em sorprèn tanta "demanda".

No vam assolir que acceptés escriure una columna d'opinió, com ho havia fet a *Destino*. Tampoc no vam aconseguir-ho amb Manuel de Pedrolo que reclamava el *Brusi* íntegrament en català (opció econòmicament inviable sense cap suport institucional). Vam tenir, però, com a col·laboradors i columnistes a Joan Oliver (Pere Quart), Teresa Pàmies, Pere Calders, Isabel-Clara Simó, Marta Pessarodona, Quim Monzó, Paco Candell, Soledad Balaguer, Pilar Rahola i Anna Moix, entre altres personalitats, que es mantingueren fidels fins al darrer moment amb el procés autogestionari.

Aquell *Brusi* era el resultat d'una lluita sindical i professional per defensar la capçalera i l'arxiu que estava en perill de caure sota el control de l'extrema dreta (1). Feia deu dies que havíem tornat a editar el diari (9/3/83) quan vam informar sobre el recital de Raimon a l'auditori Tishman de la Lawde School –facultat de Dret– durant la Setmana Catalana a Nova York i que va ser presentat pel mític Pete Seeger. "Ell té vivències comunes amb mi, de quan el portàrem a cantar a Barcelona, l'any 1971, sota la dictadura, i tinc la impressió que pensa que soc un bon cantant i un bon *song writer*".

Pel que es refereix a les seves referències literàries m'ha sorprès agradablement que hagi llegit els dos volums dels *Journals* de Robert Musil, Éditions du Seuil (1981). La traducció castellana publicada el 1994 per Edicions Alfons el Magnànim i la Generalitat Valenciana és també esplèndida. Són pocs els intel·lectuals i lletraferits que han seguit l'obra del gran escriptor austríac autor de *Les tribulacions del jove Törless* (recordo l'impacte de la pel·lícula de Volker Schlöndorff) i de *L'home sense qualitats*, metàfora de la caiguda de l'imperi austrohongarès.

Aquestes són alguns apunts i reflexions particulars que m'ha suggerit la recomanable lectura de *Personal i transferible*, un dietari en el qual no hi manquen els bons moments amb els amics i el gaudi de la gastronomia, especialment italiana (*spaghetti alle vongole veraci* i *insalate di mare*, plats familiars preferits).

L'essència de l'aportació literària de Raimon es pot resumir amb una frase: "Jo sempre m'imagino la vida com una alegria, com el més gran valor que ens ha estat donat".

(1) Francesc Ponsa, *El somni efímer de l'autogestió*. Capçalera. Revista del Col·legi de Periodistes de Catalunya. Juny 2023.